

Lukkasu

No 10/2008

Hemming Lukkarinen toi ensimmäiset lehmät Lukkarilan kylälle. Hänellä oli verotusluetteloiden mukaan 1–3 lehmää. Lukkarilan Mansikkamaitoillassa vuonna 2003 Aarno Lukkarinen (1926–2008) puolisonsa kanssa nautiskelemassa mansikkamaitoa.

Tietoja sukuseurasta:

Lukkaristen sukuseura ry perustettiin Iisalmessa vuonna 1994. Nimenmuutos Lukkarinen-Lukkari sukuseura ry:ksi tehtiin vuonna 1999.

Pidetyt sukukokoukset:

1995 Runnilla,
1997 Nurmeksen Bomballa,
1999 Nilsiä Aholansaarella,
2003 Joensuussa,
2007 Sotkamossa.

Sukuseuramme puheenjohtaja:

geologi Heikki Lukkarinen Kuopiosta.

Sihteeri:

Pekka Lukkarinen Siilinjärveltä
puh. (017) 462 1760 tai 0400 460 494
pekka.lukkarinen@dnainternet.net
Karjankierto 20, Leppäkaarre

Lukasun kokooja:

Kaarina Lukkari Sotkamosta
puh. 044 038 3116.

Lukasun taitto ja ulkoasu:

Pihlajamedia, Timo Lukkarinen Nastolasta
timo.lukkarinen@pihlajamedia.fi

Digipaino:

Multiprint Oy

Sisällysluettelo

Tässä numerossa

Kansi:

Mansikkamaitoilta Lukkarilassa
(Promilkin lehti 2003)

- 2 Tietoja sukuseurasta
- 3 Puheenjohtajan tervehdys
- 4 Sihteerin vinkkelistä
- In Memoriam:
- 6 Toimi Emil Lukkarinen
- 7 Aarno Lukkarinen
- 9 Lehdistä saksittuja
- 11 Tuntuuko jo tutuilta?
- 12 Sonkajärven Lukkaristen sukutapaaminen
- 16 Henkilökuvassa: Marla Lukkari
- 18 Tiesitkö että
- 18 Tuntuuko jo tutuilta?

Paavo Lukkarinen, kaivurimiehen pojanpoika.
Lue suvun kuulumisista sivulta 12 alkaen.

Puheenjohtajalta

Kohti syksyä

TEKSTI: HEIKKI LUKKARINEN

On jälleen Lukasun aika. Jäsenlehteen on nytkin saatu luettavaa – siitä paljon kiitoksia kirjoittajille ja toimittajille. Lukasun muistuttaa jäsenilleen sukuseuran olemasta olostaa – tutkimustakin tehdään, tosin hitaasti mutta varmasti. Lukasun myötä siirrytään jälleen kerran syksyyn. Tänä kesänä tosin saateet ja viileä ilma toivat syksyn tunnun useampana päivänä helteen sijasta. Luonto ainakin sai tarpeeksi kosteutta.

Tätä kirjoittaessani olympialaiset ovat ohi ja sankareiden kotiinpaluutakin on juhlistettu. Urheilutapahtumien lisäksi tiedotusvälineet välittivät samoihin aikoihin kuvia ja ääniä sodasta Kaukasusvuoriston alueella. Viattomat siviilit joutuivat jättämään asuntonsa ja kotiseutunsa, osa surmattiinkin. Noita tapahtumia kuunnellessa ja katsoessa joutuu toteamaan, että historia toistaa itseänsä. Lukkaristen vaiheiden selvittelyssä on vanhoista vero ym. kirjoista tullut esiin, että vihollisen sotaväki poltti taloja ja surmasi niiden asukkaat Savossakin. Näin kävi Olli Laurinpoika Lukkariselle Sonkajärven Hernejärven kylässä, nykyisin Rutakon kylä. Maaveron kantoluettelossa on vuodelta 1589 merkintä: *”autiona jo 10 vuotta venäläisten murhattua talonväen ja poltettua talon”*. Tuo tapahtui ns. 25-vuotisen sodan aikana vuoden 1579 tienoilla.

Tuota, vuonna 1570 alkanutta sotaa sanotaan myös pitkäksi vihaksi. Sen syntyyn vaikuttivat Ruotsin ja Venäjän vanhat Karjalaa koskevat rajariidat ja Baltian etupiirikkiistat. Onpa yhdeksi taustatekijäksi arveltu myös Venäjän Iivana IV:n Julman (1530–84) ja Ruotsin Juhana III:n (1537–92) käymä kisailu Katariina Jagellonica (1526–83)

omistamisesta. Juhana kyllä sai Katariinan puolisoiseksi, mutta Käkisalmen rajakiistat johtivat lopulta pitkään vihaan. Siinä tapella nahisteltiin vaihtelevalla menestyksellä.

Kun ruotsalaiset pääsivät vähitellen voitolle, niin vuonna 1573 solmittiin kahden vuoden mittainen aselepo. Mutta aselevon aikana käytiin molemmin puolin julmaa asutusta ja väestöä tuhoavaa sissisotaa. Karjalaiset sissit ulottivat iskunsa Pohjanmaalle ja Oulujärven ympäristöön ja Suomesta tehtiin retkiä Vienan Karjalaan, Aunukseen ja Käkisalmen läänisiin.

Aselevon jälkeen sota jatkui ja tuossa vaiheessa ilmeisesti vuonna 1579 Olli Laurinpojan sukuhaara sammui. Sota päättyi jälleen aselepoon vuonna 1583, kun ruotsalaiset saivat työnnettyä venäläiset Suomenlahden pohjukkaan vallattuaan Käkisalmen ja Narvan. Aselepo solmittiin tällä kertaa vuoteen 1590 saakka, mutta kiivasta sissisotaa käytiin edellisen aselevon tapaan mm. Savon ja Karjalan rajaseuduilla ja Käkisalmen läänissä oli voimakas vastarintaliike. Käväisipä Pekka Vesainen pohjalaisseineen hävittämässä ja ryöstämässä Petsamon luostarin jouluyönä 1589. Pitkä viha päättyi lopulta Täysinän rauhaan 18.5.1595.

Pitkän vihan aikana vakinaiset armeijat hävittivät Viroa, Inkeriä ja Käkisalmen läänin eteläosia. Sissisota oli tuhoisaa Suomen ja Käkisalmen alueen siviiliväestölle. Sota-toimet eivät olleet yhtä nopealiikkeisiä kuin nykyaikana, mutta kun aikaa oli riittävästi, niin kymmeniätuhansia siviilejä menehtyi sodassa, joka alkoi kahden miehen vihanpidosta. Rauhankäyttäminen taisi tuolloin olla hitaampaa kuin nyt.

Noista ajatuksista huolimatta toivotan Teille kaikin puolin hyvää syksyä ja talvea juhlineen ym. tapahtumineen. Saa nähdä tuleeko talvi lumineen ja jäineen jo tänä vuonna vai siirtykö tuleminen ensi vuoden alkuun? ■

Harrastakaa sukututkimusta

TEKSTI: PEKKA LUKKARINEN

Tuoni on niittänyt viljaa suvussamme. Sukuseuramme perustavassa kokouksessa 1994 hallitukseen valittiin Aarno Lukkari-
nen. Hän oli hallituksessa kolme vuotta. Suvun asiat ja sukumme historian tutkiminen kiinnosti häntä kovasti. Hiljaisena puurtajana Aarnolla oli merkittävä osuus Lukkarilaan pystytetyn muistokivemme aikaansaamisessa. Aarno piti myös muistokiven ympäristön siistinä. Kaarina-siskon muistotelot Aarnosta ovat toisaalla tässä lehdessä. Muistokirjoitus on myös sukumme merkkihenkilöstä professori Toimi Emil Lukkarisesta, jonka hänen serkkunsa Lassi Lukkari-
nen on lähettänyt lehtemme. Toimin jouduttua sairautensa vuoksi laitoshoitoon hänen puolisonsa Annikki joutui käymään Toimin arkiston läpi muuttaessaan pienempään asuntoon. Hän lähetti Toimin kirjoituksia mm. Teknillisen korkeakoulun kirjastoon ja Rukajärven suunnan veteraaniperinteen keräykseen. Sukuseuran arkistoon saimme Toimi Lukkarisen väitöskirjan Kemin kromimalmin rikastuksesta 1978 ”*The Planning of the concentration of Kemi’s chromite ore based on available research material*”.

Sukuseuramme tutkimuksissa ei ole tapahtunut mitään hyppäystä, siitä pitää tämä nykyajan votakka huolen. Uusi tekniikka helpottaa ratkaisevasti työtä silloin kun tutkimiseen liikenee aikaa. Sukutietoa vietään jatkuvasti digitaaliseen muotoon ja positiivisena yllätyksenä sain tietooni eräältä sukututkijalta linkin josta on paljon apua. Suomen sukuhistoriallinen Yhdistys Ry on tallentanut vanhoja rippikirjoja sivustolleen. Se löytyy paikasta <http://sukuhistoria.fi> ja valitsemalla sieltä Kirkonkirjat pääsee käsik-

si vanhoihin rippikirjoihin. Ne ovat seurakunnittain aakkos-järjestyksessä. Rippikirjat ovat kirkonarkistojen tärkein asiakirja sukututkimuksen kannalta. Rippikirjojen yhtenä tehtävänä oli toimia pitäjän tai kaupungin aikuisväestön (ripillä käyneiden) väestörekisterinä. Rippikirjoissa seurattiin myös henkilöiden kristinopin osaamista ja ehtoollisella käyntejä. Alussa rippikirjajaksot olivat 5–12 vuotta kunnes 1800-luvun jälkipuoliskolla jakso vakiintui kymmeneksi vuodeksi. Esivanhempiemme jalanjalkia voimme seurata niistä sillä sinne merkittiin henkilöt kylittäin ja taloittain kaupungeissa kortteleittain tai tonteittain. Tietojen esitysmuoto on vaihdellut eri aikakausina, mutta 1750 jälkipuoliskolla niihin vakiintui syntymävuodet ja sitten syntymäaikakin. 1800-luvun rippikirjan rivillä oleva huomautusarake sisältää runsaasti merkintöjä, kuten vihkimis- ja kuolinaikoja, tapot, tappelut, juopottelut, salavuoteudet jne. näkyvät sieltä. Harvinaisempia merkintöjä ovat positiiviset asiat henkilöstä. Me voisimme petrata tuota osuutta tutkimuksissamme.

Kuka noista osittain ruotsinkielisistä koukeroista sitten selvän saa. Aikamme ihmisiä suojellaan esiisiemme rötöstelyiltä ja muilta tiedoilta tietosuojalla ja rippikirjoja on viety digitaaliseen arkistoon noin 125 vuotta vanhemmalta ajalta. Nykypäivän kirkonkirjoihin ei laiteta mainintaa esim. ot-sassa olevasta rasvapatista, kuten ukkini isän Aapo Lukkarisen kohdalla oli. Lukuisa joukko hänen jälkeläisistään on saanut tuon harmittoman rasvapatin perinnöksi jossakin elämänsä vaiheessa, myös minä ja joutunut leikkauttamaan sen pois. Taitaapa olla niin-

kin, että yksi rinta on poistettu turhaan sen-
takia. Tieto tuottaa monesti tuskaa, mutta
tuostakin asiasta kun se suvun piirissä tiede-
tään on monelle ollut apua, syöväksi epäilty
möykky onkin sukumme harmiton perintö-
kalleus, rasvapatti.

Rippikirjajakson päätyttyä ennen arkis-
toimista kirjan voimassa olevat tiedot siir-
rettiin seuraavaan. Jos henkilö muutti toi-
seen taloon riville merkittiin sivu numero,
minne hän muutti tai paikkakunta. Ainoa
hankaluus noissa kirjoissa on niiden laatu,
osaa sivuista ei voi tulkata lainkaan. Aika on
tehnyt tehtävänsä. Ja kirjaajan käsialoissa on
hurjia eroja. Jos innostuit vilkuilemaan tie-
toja kotikoneellasi internetistä, kirjastoista
löydät sukututkimuskirjoja ja tarkempaa se-
lostusta asiasta.

Kirkonkirjoja varhaisemmalta ajalta on
olemassa tuomiokirjoja Savon osalta 1639–
1809 vuosilta, joihin Varkauden Seudun Su-
kututkijat ry on aloittanut valtaisan urakan
alkamalla hankkeen nimihakemiston tekemi-
seksi niihin. Pitkälti toistasataa mikrofilmi-
rullaa on skannattu digitaaliseen muotoon
ja he laskevat työn kestävän nykyaikavauhdilla
vielä muutamia satoja vuosia. Siksi perään-
kuuluttavat sukututkijoita talkoisiin. Apua
tarvitaan. Tietoa löytyy osoitteesta www.varkaudenseutu.fi/järjestöt/harrastekerhot.
Tuomiokirjat ovat tärkeä osa vanhimman
pään sukututkimuksessa.

Hautakiviä on myös lähdetty kuvaamaan
markkinointimielessä Internetiin. Se löytyy
osoitteesta www.lepopaikka.fi. Hyvä asia su-
kututkimuksen kannalta, mutta kun vertaa
tuohon Tuomiokirjojen nimiöintiprojek-
tiin ei minusta rahastus tunnu kohtuullisel-
le. Kuluja tietenkin kuvaamisesta ja liikku-
misesta hautausmaille tulee ja täytyyhän ne
peittää. Tärkeä asia tutkimuksen ja perin-
teen talteen ottamisen kannalta, sillä kirk-
kokin on joutunut tehostamaan toimintaa

ja kivet siirretään pois hoitamattomilta hau-
doilta jollain aika jänteellä.

Bittiavaruudesta avautuu nyt sukututki-
jalle aikaisempaan verrattuna huikeat nä-
kymät kotiin, kun ei tarvitse matkustaa ar-
kistoihin varaamaan aikaa lukulaitteelle ja
sitten kiireen kanssa poimimaan tietoja.

Juuri ilmestyneessä Sukuviesti-lehdessä
4/2008 on artikkeli sukuseuroille ja sukutut-
kijoille laadituista yhteisistä pelisäännöistä.
Puhutaan ns. käytännösäännöistä. Hyvää
vinkkiä ja linkkiä mistä säännöt löytyisivät
ei ollut, mutta siihen voisi palata ensiker-
ralla kun on vähän pureksinut tuota sään-
töviidakkoa, se kun ei ainakaan meikäläisel-
le avaudu tuosta vaan. Tutkitaanhan sukua
kun se on vielä sallittua.

Sukuseurallamme on tullut useita kii-
toksia Lukasulehden toimittamisesta, jopa
kommenteilla hyvä lehti! On kysely milloin
se ilmestyy, jos olemme olleet myöhässä.
Lehden aikaansaaminen on aina tiukka ry-
pistys, kun materiaalia ei tahdo suvun piiris-
tä tulla. Ehkä me olemme niin vaatimatto-
mia, että katsomme asian olevan niin pikku
juttu ettei sitä kannata kertoa eteenpäin.

Ajattelen asiaa laajemmin. Jo sadan vuo-
den päästä joka ikisellä tiedolla jonka saam-
me talteen yhteiseen arkistoomme on ot-
tajansa myös Lukkari ja Lukkariis-suvussa.
Lähettäkää siis tietoja! Itsestänne, merkit-
tävästä tai merkityksettömistä sukunne ta-
pahtumista jotka kuitenkin itse tunnette
tärkeiksi, ehkäpä ne säilyvät näin parem-
min jälkipolville. On niistä ainakin näin ko-
pio olemassa muuallakin kuin yhden hen-
kilön arkistossa, joka voi päätyä tunkiolle
kun aika jättää. Digitaalinen aika on tullut
ja bittien taivaaseen mahtuu tavaraa ja jospa
saamme ne näin välivarastoituna siirtymään
sinne! Mieluummin kuitenkin niin, että jol-
lekin tuosta tapahtumasta on ollut iloa, kun
tieto on säilynyt.

Esimerkillisesti on arkistoomme lähettänyt tietoja, valokuvia ja sukuun liittyviä tapahtumia ja lehtileikkeitä Teuvo ja Marjatta Lukkarisen perhe Lappeenrannasta. Teuvon perhe on Nurmeksen haaraa ja tuolla Kaakois-Suomen lehdissä olevat jutut eivät ole

monenkaan Lukkarisen tai Lukkarin luetavissa, kun sukumme painopistealueet eivät ole siellä. Lehdistä saksittua osion kautta niitä voi välittää Lukasu-lehden kautta sukumme tietoon. ■

In Memoriam

Toimi Emil Lukkarisen muistolle

TEKSTI: LASSI LUKKARINEN, serkku

Professori Toimi Emil Lukkarinen kuoli 88-vuotiaana 9.12.2007 Helsingissä. Joulukuun 4:nä 1919 syntyi Ilmari ja Aino Lukkarisen (os. Viiliäinen) perheeseen Nurmeksen Saramolla esikoispoika; Toimi Emil. Lukemaan poika oppi jo 4-vuotiaana. Saramo oli syrjäinen köyhä kylä. Kansakoulu aloitti kylällä toimintansa jo 1800-luvun lopulla, mutta lahjakkaillakaan oppilailla ei ollut mahdollisuutta päästä Nurmeksessa toimivaan oppikouluun. Toimi osoitti kuitenkin poikkeuksellista lahjakkuutta. Niinpä opettaja saatuaan luvan Toimin valistuneilta vanhemmilta, vei Toimin hevosskyydillä Nurmeksen Yhteiskoulun pääsykokeisiin. Kokeet menivät hyvin, jopa niin, että Toimi hyväksyttiin suoraan toiselle luokalle. Toimi menestyi opinnoissaan erinomaisesti ja valmistui ylioppilaaksi 31.5.1939.

Lakkiaisia seuraavana päivänä Toimi astui varusmiespalvelukseen, josta lähti vänrikkinä suoraan tositoimiin, talvi- ja jatkosotaan. Toimi taisteli Rukajärven suunnalla mm. patterin päällikkönä. Sodasta jäi pysyvänä muistona koteloitunut kranaatinsiru jalkaan. Siviiliasun hän sai pukea päälleen marraskuussa 1944. Toimi selvisi sodasta täpärästi hengissä. Kahdeksasta luokkatoveripojasta viidellä oli kovempi kohtalo, heidät haudattiin sankareina isänmaan multtiin.

Naimisiin Toimi meni 1945 Annikki Tiusaan kanssa ja perheeseen syntyi neljä lasta. Tässäkin piti paikkansa vanha viisaus: Menestyvän miehen takana on nainen. Toimi antoikin eri yhteyksissä vilpittömän tunnustuksen vaimolleen siitä tuesta, jonka hän vaimoltaan sai niin opiskellessaan kuin työelämässä ollessaankin.

Siviiliin päästyä alkoi tiivis opiskelu. Toimi valmistui 1948 diplomi-insinööriksi Teknillisen korkeakoulun vuoriteollisuusosastolta. Outokumpu Oy:stä tuli Toimin työpaikka 37 vuoden ajaksi. Hän toimi vastuullisissa tehtävissä, mm. Aijalan ja Kotalahden rikastamoiden päällikkönä ja yhtiön pääkonttorissa kaivossektorin tutkimusjohtajana ja yli-insinöörinä. Työnsä ohella Toimi valmisteli väitöskirjaa ja väitteli vuonna 1978 tohtoriksi aiheesta ”*Kemin kromimalmin rikastamisesta*”. Jäätymään eläkkeelle Outokumpu Oy:stä Toimi nimitettiin 1.1.1978 Teknisen korkeakoulun mineraalitekniikan vt. professoriksi ja 1.11.1979 professoriksi, josta siirtyi täysin palvelleena eläkkeelle 31.7.1984. Toimi oli myös maailmanlaajuisesti alallaan arvostettu ja teki useita esitelmöinti- ja konsultointimatkoja eri puolille maailmaa. Vielä eläkepäivinäankin hän luennoi Kiinassa ja Tansaniassa. Hän julkaisi myös oppikirjan mineraalitekniikasta ja kir-

joitti lukuisia artikkeleita alan arvostettuihin lehtiin.

Vapaa-aikanaan Toimi harrasti liikuntaa, erityisesti hiihtoa ja Lapin vaelluksia. Hän harrasti myös sotahistoriaa ja kirjoittamista. Hän on kirjoittanut muistelmateoksen ”*Kiivinen leipä*” ja oma kustanteena vaelluskirjan ”*Sininen rinkka*”. Antti Tuurin Rukajärvi-trilogia perustuu Toimin ja neljän muun sotaveteraanin noin 9000 sivua käsittävään haastattelumateriaaliin ja Toimin piirtämiin tilannekarttoihin. Valitettavasti oman elämänkerran kirjoittaminen jäi kesken.

Synnyinseutu Nurmes ja Saramo merkitsivät Toimille hyvin paljon. Sairastumiseensa saakka hän teki vuosittain ”pyhiinvaellusmatkoja” syntymäkyläänsä ja loppumattomat olivat ne kotiseutuhenkiset vitseillä kevennetyt tarinat, omakohtaiset ja muilta kuullut, joita hän kertoi kylässä käydessään ja joita julkaistiin myös sanoma ja aikakauslehdissä. Sukuseuran toiminnasta Toimi oli hyvin kiinnostunut. Muistamme

hänen ansiokkaat esitelmänsä ja puheenvuoronsa sukukokouksista. Niistä huokui perehtyneisyys suvun historiaan ja ennen kaikkea suuri kunnioitus esi-isiamme kohtaan.

Toimi oli luonteeltaan vaatimaton, mutta ahkera, sitkeä ja peräänantamaton. Meille saramolaisille hän oli aina Tammaniemen Toimi, yksi meistä. Koskaan en muista hänen korostaneen omaa menestystään tai omia saavutuksiaan. Muistan sitä vastoin hänen suuresti arvostaneen niitä ikätovereita, jotka jäivät synnyinseudulleen ja jotka pienviljelijöinä ja metsureina hankkivat kovalla työllä ja ahkeruudella kapean leipänsä.

Toimi oli saanut syntymälahjakseen myös hyvän terveyden, jota hän koko ikänsä vaali. Hiljalleen etenevä vakava sairaus mursi kuitenkin miehen voimat ja joulukuussa 2007 läheiset ihmiset saattoivat Toimin hänen toivomaansa viimeiseen leposijaan, aiemmin poistuneiden sotaveteraanien viereen Veteraanilehtoon. ■

In Memoriam

Aarno Kalevi Lukkarisen muistolle

TEKSTI: Muistelot siskolta muistotilaisuudessa

Aarno Kalevi Lukkarinen
1.2.1926 – 21.6.2008.

Aarno oli lapsistamme vanhin. Aarno kasvoi tyttövaltaisessa kodissa. Hän oli jotenkin auktoriteetti vanhimpana lapsena meille tytöille. Äitimme oli körttitaustaisesta kodista ja Portaanpään opiston käynyt. Ei meillä kummemmin uskon asioista puhuttu, mutta iltarukous ja -virsi kuuluivat jokaiseen iltaan. Sota-aikana radiot täällä maalla olivat harvinaisia, mutta meillä se oli. Sunnuntaina

kuunneltiin kirkko radiosta sekä ilta- ja aamuhartaudet. Naapureitakin tuli sunnuntaina radiokirkkoon. Aivan hiljaa kuunneltiin.

Siihen aikaan oli maatalouskerhotoiminta voimissaan – se oli tarkoitettu lapsille ja nuorille. Aarnolla oli oma kerhomaa, minulla oma ja niin Mairellakin. Aarno hoiti oman maansa aina mallikkaasti, me Mairen kanssa vasta sitten, kun kuultiin kerhoneuvojan olevan tulossa. Aarnolla oli monenlaisia käden taitoja. Lapsena hän nikkaroi serkkupojilleen puusta autoja ihan liiketoimintaan asti – sai

jatkuu seuraavalla sivulla >>

varmaan joitain kymmenpennisiä tekopalkkaa.

Nuoremmat sisaret muistavat Aarnon pitäneen voimisteluharjoituksia iltaisin tuvassa. Hän oli ovensuussa näyttänyt liikkeet, joita toiset toistelivat perässä. Aarnohan oli hyvin urheilullinen nuorena. Työpäivän päätteeksi hän lähti lenkille – milloin hiihtämään ja milloin juoksulenkille. Aarno harrasti hiihtoa ja suunnistusta kilpailumielessä ja menestyksekkäästi ihan piirikunnallisella tasolla. Muistamme myös Aarnon hikiset paidat uunin päällä kuivumassa. Voi miten oli toisenlaista olla urheilija entisaikaan. Talvella menttiin hiihtäen kilpailupaikalle; olipa se miten kaukana tahansa. Ja kesällä pyörällä tai apostolinkyydillä. Huolto oli kisoissa hoidettava itse: suksien voitelut ja muut. Eväät mukaan, jos meinasi jotain syödä.

Aarno hoiti omat vaatteensa hyvin. Työ- ja pyhävaatteet olivat silloin ennen erikseen. Aarno harjasi ja puhdisti pyhävaatteet ja laittoi aina henkariin. Aikuisena hänellä oli myös aina puhtaat ja siistit vaatteet. Kun Aarno alkoi riustella Maijan kanssa, niin kilpailut taisivat jäädä siihen – alkoi totinen työnteko.

Maijan kanssa he olivat tyylikäs pari. Maija hoiti kotia ja lapsia. Hänhän on taitava käsityöihminen. Melkein kaikki Aarnon vaatteet ovat olleet sitten Maijan tekemiä. Aarno ja Maija olivat aina yhdessä – ei varmaankaan toinen lähtenyt jos toinen ei ollut mukana.

Aarno oli ahkera ja tunnollinen yrittäjä. Hän teki kattotiiliä ja sittemmin hoiti maanviljelystä ja oli samalla metsäkoneyrittäjä. Joskus työt olivat kaukanakin. Kattotiiliä hän teki vuosina 1953–57. Ensimmäinen traktori tuli maataloustöitä varten vuonna 1956 ja toiminta laajeni metsäyritykseksi vuonna 1957. Toimintaan kuului myös puutavaran kuljetus sahalle ja puunkuorinta koneelli-

sesti. Laajimmillaan 2 metsäkonetta työllistivät 8 ulkopuolista työntekijää. Remontit ja huollot hän teki itse. Karjanhoito siirtyi Aarnon ja Maijan vastuulle vuonna 1967.

On sanottava, että Aarno teki liian paljon työtä. Ihan harmitti monta kertaa, kun Aarno kävi meilläkin jotain asiaa toimittamassa – kun menin pyytämään sisälle, niin ei joutanut millään kun piti taas mennä johonkin hommaan. Vuosikymmenet menivät työnteossa ja yhtä ja toista remppaa alkoi olla. Sitten Aarnon piti jättää työt metsässä.

Eläkepäiviksi sitten hankittiin ja remontoitiin omakotitalo kirkonkylälle. Ja ovat jaksaneet Maijan kanssa hoitaa pihaa ihan paratiisiin verrattavaan kuntoon. Aarnolla alkoi olla enemmän sairauksia. Maija hoiti Aarnoa kotona – ja apua hän tarvitsi koko ajan enemmän ja enemmän. Kun sitten oli mentävä vuodeosastolle, niin ei hän enää sieltä päässyt rakastamaansa kotiin käymään, vaikka kovasti ikävöi.

Maijalle haluan, ja varmasti kaikki sisarukset myös haluavat, sanoa sydämelliset kiitokset Aarnon hoidosta ja uhrautuvasta palvelutyöstään. Maija kulki koko Aarnon sairaalassaolo ajan lähes joka päivä hänen luonaan. Sinä Maija osoitit ja elit todeksi vihkikaavassa lupaamasi sanat: ”*kunnes kuolema Teidät erottaa*”. Kiitos Maija, että jaksoit.

Aarno ei tuottanut vanhemmilleen koskaan omalla elämällään ja käytöksellään murhetta tai häpeää. Muistamme hänet vaatimattomana kansanmiehenä, joka ei pitänyt ääntä itsestään. Kiitos, Aarno, yhdessä viete-
tystä lapsuudesta ja siitä mitä eväitä saimme lapsuuskodista.

Aarno siunattiin 4.7.2008 ■

Uutta kirjallisuutta ja saavutuksia

TEKSTI: HEIKKI LUKKARINEN

Hannu Romppainen:

Kuninkaallinen Kajaanin pataljoona – ruodut, päällystö ja sotamiehet 1788–1809.

Paltamolainen filosofian maisteri Hannu Romppainen kertoo kirjassaan 200 vuotta sitten käydystä Venäjän ja Ruotsi-Suomen välisestä sodasta. Jyhkeä, 475-sivuinen kirja kertoo Kajaanin ruotujakoisen pataljoonan vaiheista niin sodan kuin rauhankin aikana. Pataljoonassa paltamolaiset, sotkamolaiset, hyrynsalmelaiset ja kuusamolaiset muodostavat kukin oman komppaniansa. Teos on ensimmäinen kokonaisvaltainen esitys tämän rajaseudun puolustajista, jotka taistelivat Ruotsin kuninkaan, kotiseutunsa ja omaistensa puolesta.

Kajaanin pataljoonan ruotumiehistä oli noin 90 prosenttia syntyperäisiä kainuulaisia. Heidän keskiikänsä oli 34 vuotta ja he värväytyivät ruotuun noin 20–23-vuotiaina ja erosivat viimeistään 50–60 vuoden iässä. Miesten keskipituus oli tuolloin 167 cm. Kolme neljästä oli perheellisiä ja sotamiesperheisiin kuului 4–5 lasta. Ruotumiehen henkilökohtaiseen aseistukseen kuului kivääri, pistin eli pajonetti ja vyöllä pidettävä hukari. Rauhan aikana he viljelijät keskimäärin yhden peltöhehtaarin kokoista sotilastorppaa ja osallistuivat harjoituksiin 17 päivää vuodessa. Ruotsinkieliset sotilasnimet otettiin käyttöön vuonna 1757, jolloin kainuulaiset joutuivat ensimmäisen kerran ruodutuksen kohteiksi. Suomenkielisistä nimistä tehtiin näppärästi ruotsinkielisiä esim. Matti Valtasesta tehtiin Matts Wallman jne. Sama sotilasnimi annettiin uudelle miehelle entisen kuoltua. Nimiä otettiin myös eläin-, kasvi- ja

kivikunnasta tai sotilastermeistä. Myös henkilön luonne, ulkonäkö tai muu ominaisuus saattoi olla uuden sotilasnimen perusteena. Sotilasnimet eivät jääneet pysyviksi Itä-Suomessa, mutta kylläkin länsipuolella, missä talonpojilla ei alunperinkään ollut erillisiä sukunimiä. Ruotujakolaitos lopetettiin heti sodan jälkeen eli vuonna 1810.

Koti-Kajaani -lehti on myös julkaissut kuukausittain helmikuusta lähtien kirjan pohjalta 11-osaisen lehtiartikkelisarjan, jossa käsitellään ko. sodan tapahtumia. Kirjan tapahtumat koskettavat sukuamme siten, että tuohon sotaan osallistui sotkamolainen korpraali Flinta eli Heikki Matinpoika Lukkari s. 1772 Laatikkalassa. Hänen jälkeläisiään ovat mm. myöhemmin nimensä lyhentäneet Kari-sukuhaaramme jälkeläiset ja muutamia Lukkariasiakin.

Kirja kiinnostanee myös savolaisia, sillä esim. Vänrikki Stoolin tarinoista ja Koljonvirran taisteluista kouluajoilta tuttu eversti Johan August Sandels esittää tärkeää pääosaa ja ehkäpä seuraava sukukokouksemme pidetäänkin noiden vanhojen taistelutanteiden muistelupaikoilla. ■

STT – Raili Magnusson, KS 10.1.2008.

Ville Lukkarinen: Pekka Halonen – pyhä taide. SKS 2007.

Kirjoittaja on Tampereen teknillisen yliopiston arkkitehtuurin historian ja teorian laitoksen professori.

Teoksessaan kirjoittaja keskittyy tulkitsemaan Pekka Halosen tuotannon keskeisiä piirteitä. Punaisena lankana on taiteilijan uskonnollissävyytteinen henkisyys. Teos

jatkuu seuraavalla sivulla >>

avaa uusia näkökulmia Halosen hiljaiseen ja sisäänpäin kääntyneeseen maailmaan. Lukkarisen mielestä on vaikeaa ratkaista, mikä Halosen tuotannossa kuuluu kovaan ytimeen, sillä tuotanto on laadultaan epätasaista. Taloudellisessa ahdingossa elävä suurperheen isä joutui aika ajoin lähes tehtailemaan maalauksia elättääkseen perheensä.

Ville Lukkarinen liittyy Lapinlahdella syntyneen Halosen taiteen hänen kotiseudullaan toimineeseen herätysjohtajaan Paavo Ruotsalaiseen. Pekka Halosen äiti Vilhelmiiina Halonen oli tullut nuorena herätykseen, ja lapsuuden kodin perintönä seurasi herätyskristillisuus. Pyhän taiteen käsitettä Halosen maailmankatsomuksessa Lukkarinen valottaa monien kirjeiden kautta.

Professori Ville Lukkarinen s. 1957 kuuluu myös edellä mainitun sotkamolaisen Heikki ”Flinta” Lukkarin jälkipolviin ja on sukuseuramme entisen varapuheenjohtajamme eversti Vilho Lukkarisen poika. ■

Menestyvä urheilija

STT – Jari Lamminaho, KS 2007

”Kaisa Mäkäräinen kerää katseet.” Meneen talven Suomen ampumahiihtomaajoukkueen keulakuvana ja menestystoivona oli 24-vuotias ristijärveläinen Kaisa Mäkäräinen. Mäkäräinen kilpaili itsensä yleisön tietoisuuteen 2006-kauden hienoilla esityksillään. Menestyksen myötä odotukset tuleville kausille ovat kovat niin hänellä itsellään kuin meillä penkkiurheilijoillakin.

”Maailmancupissa 20 sakkii on selkeä tavoite. Se tarkoittaa sitä, että tasaisemmin pitää pärjätä kuin aiemmin. Mieluummin olen kisoissa tasaisesti kuin silloin tällöin palkintopallilla. Tässä vaiheessa kaikki näyttää hyvältä, mutta kisat sen sitten vasta näyttävät”, viime talvena (2006) cupin kisoissa kolmesti kymmenen parhaan joukkoon ehtinyt Mä-

käräinen ennakoi.

Kaisan harjoitteluun on lisätty hänen kuntovalmentajanaan toimivan Jarmo Pulkkisen mukana fysiikkapuolen lisäksi myös psyykkisiä osa-alueita. Enää urheilija ei ainoastaan tee, mitä käsketään, vaan myös miettii mitä tekee. Noilla eväillä pyritään lisäämään myös urheilijan omaa vastuuta valmentautumisestaan tulevia kilpailuja varten.

Ampumahiihdon maailman-cup -sirkus avattaneen tänäkin vuonna marraskuussa Kontiolahdella, mikäli lumitilanne sen sallii, joten kannustakaamme taas Kaisan suksien luistoa ja kiväärin luodin tarkkuutta näin suvunkin silmillä ja sydämellä.

Sukuamme tämä nuori urheilija liittyy siten, että Tuomas Matinpoika Lukkari s. 1882 muutti Sotkamon Puroilta Ristijärven Rauhalaan vävyksi 1900-luvun alkuvuosina. Tuomaan tytär Linda s. 1910 oli Kaisan isoäiti ja Urho Mäkäräinen s. 1952 on hänen isänsä. Hän on myös Sotkamon taidenäyttelyssä esillä olleiden taiteilijaveljestenkin (Tuomo, Paavo ja Jaakko Lukkari) läheistä sukua. ■

Palkittu muusikko

Helsingin Sanomat 5.3.2008

Jaakko Lukkarinen sai Sony Jazz palkinnon.

Rumpali Jaakko Lukkarinen (1982) vastaanotti tiistaina Sony Jazzpalkinnon vuodelle 2008. Oivaltavan soiton, määrätietoisien työskentelyn ja rennon olemuksensa ansiosta Lukkarinen on nopeasti noussut kysytyksi muusikoksi, perusteluissa mainittiin. Lukkarista on voinut kuulla muun muassa Värttinän, Jere and the Universen ja UMON riveissä. Sony Finlandin ja Suomen Jazz-liiton nuoren muusikon tunnustuspalkinto käsittää 5 000 euron stipendin ja esiintymistilaisuuksia, kuten Jazzliiton konserttikiertueen.

Jaakko Lukkarinen s. 1982 kuuluu Kangasniemen sukuhaaraan Saarijärven alahaaraan. Hänen ukkinsa Lauri Lukkarinen on syntynyt Multialla vuonna. 1918 ja toiminut mm.

kauppiaina Jyväskylän seudulla ja isä, Juha Lukkarinen s.1949, on espoolainen talouspäällikkö. ■

Tuntuuko jo tutuilta

Vanhuus ei tule yksin

Kaikesta kivasta alkaa olla 20–30 vuotta!

Alat nostella housuja, joissa vyötäröllä on kuminauha.

Elämäsi korkeat arvot tarkoittavat kolesteroliarvoja.

Voisit sanoa yhä useammin:
"Kun minä olin sinun ikäinen!"

Alat ostella kevyttuotteita ja huomaat kuinka pienellä tekstillä kaikki käyttöohjeet on kirjoitettu.

Ikäisiäsi alkaa olla vain mainoksissa, joissa mainostetaan vitamiineja tai tuotteita verenväpaineeseen, ummetukseen ja unettomuuteen.

Aamulla olosi on kuin rilluttelun jälkeen, vaikka et ole käynyt missään.

Ennen vanhaan sinulle sattui ja tapahtui; nykyään ei tapahdu mitään, mutta joka paikkaasi sattuu kyllä.

Lääkärisi kysyy mitä hyvää syöt ja juot ja mitä hauskaa harrastat ja sen jälkeen kieltää ne samassa järjestyksessä.

Kylmä kahvi kaunistaisi, mutta mahasi ei kestä niin paljon kuin naamasi vaatisi.

Ennen vanhaan sinulle sattui ja tapahtui; nykyään ei tapahdu mitään, mutta joka paikkaasi sattuu kyllä.

Olet alkanut pelata golfia.

Kauniit ja kipeätkin muistot palautuivat mieleen

Sonkajärven Lukkaristen sukutapaamisessa

TEKSTI JA KUVAT: SINIKKA HEISKANEN

Lukkarisen tupa Sonkajärven Teerimäellä on nähnyt yläsavolaista elämää kohta kuusi vuosikymmentä. Talon nykyiselle isännälle Pauli Lukkariselle paikka on lapsuudenkoti, vaikkakaan ei niistä ensimmäinen. Jo liki neljäkymmentä vuotta tuvassa on häärännyt taloon aikanaan miniänä tullut Liisa, jonka kokkaustaito on Sonkajärvellä yleisesti tunnettu.

Heinäkuisena lauantaina vuonna 2007 Teerimäen tupaan on kokoontunut harvinaisen suuri joukko Lukkarisia maislemaan emännän herkullista lohikeittoa. Mukana vapaamuotoisessa sukukokoontumisessa on Pauli Lukkarisen sisarusten lisäksi heidän jälkeläisiään perheineen, kaikkiaan nelisenkymmentä henkeä. Jos kaikki kutsutut olisivat päässeet paikalle, olisi väkeä ollut pitkälti toista sataa. Idea suvun kutsumisesta koolle lähti Paulin ja Liisan Päivi-tyttären ajatuksesta, että olisi mukava tavata pitkistä aikaa serkkuja ja muita sukulaisia. Teerimäki tuntui luontevimmalta kokoontumispaikalta, koska juuri siellä Lukkarisen sisarusparvella on yhteinen historia.

Tutussa Teerimäen tuvassa sukujuhlilijoiden mieleen nousi monta mukavaa ja kipeääkin muistoa. Pauli Lukkarinen on elänyt tässä talossa jo kohta kuusikymmentä vuotta.

Helena ja Paavo Lukkarinen muuttivat kahdeksan lapsensa kanssa Teerimäelle vuonna 1947. Helenalla oli aikaisemmasta avioliitostaan edesmenneen Kasper Lukkarisen kanssa kolme vanhempaa lasta, mutta nämä eivät muuttaneet perheen mukana uuteen kotiin. Yhteisistä lapsista vanhin, Ulla, oli Teerimäelle tultaessa viidentoista; Matti, Pauli ja Pekka toisella kymmentä; Helmi, Pentti ja Eila vielä pikkulapsia. Sisarusparven kuopus Eeva-Liisa eli vain kymmenen kuukauden ikäiseksi.

Arkista aherrusta kotona, lintsasta koulusta

Ensimmäiset vuodet Teerimäellä olivat työntäyteisiä – tosin ei työn tekeminen ole Lukkarisen suvussa lakannut myöhemminkään. Nykyinen tupa makuukamareineen rakennettiin muuttoa seuranneena vuonna ja navetta pari vuotta myöhemmin. Sittemmin talo on saanut lisäsiiven ja toisen asuttavan kerroksen, mutta alkuun koko yhdeksänhenninen perhe sijasi vuoteensa tupaan ja kamarisiin. Sivustavedettäviä, olkipatjoilla pehmustettuja sänkyjä oli tuvassa vierä vieressä.

Vanhojen muistelu taisi hymyilyttää Pentti (vasemmalla) ja Tuomas Lukkarista. Pentti on viidestä veljeksestä nuorin, Tuomas vanhin.

Kesäaikaan lapset nukkuivat navetanvintillä, jonka alapuolella ammui muutama lehmä. Lypsävien lisäksi ruokittavana oli talon hevonen, joulua varten kasvatettu sika ja lampaita, joiden selästä saatiin lämmintä vaatetta talven kylmää vastaan. Pellossa kasvoi heinän lisäksi viljaa ja pellavaa ja metsässä marjoja, joita säilytettiin saavissa lähteessä, kun jääkaappeja tai pakastimia ei vielä ollut.

Kylän kouluun oli matkaa vain pari kilometriä, mutta vanhimpien lasten koulunkäynti jäi muutamaan vuoteen, kun talon työt ajoivat opiskelun edelle. Tosin silloin kyllä menttiin kouluun, kun tiedettiin poliisin olevan tulossa käymään. Työtä talossa tosiaan riitti, sillä kaikki tehtiin itse. Talon miehet uurastivat pellolla ja metsässä; naisväen vastuulla oli huushollin pyörittäminen. Iltaisin jäi aikaa käsitöille: naiset huolehtivat perheen vaatetuksesta, ja miehet nikkaroivat puutöitä. Lukkarisen sisarukset muistelevat, kuinka Matti veisti Pekalle puuhevosensa ja Pentti rakensi rihmarullasta leikkitraktorin.

Hevoskyydistä autonrattiin ja junalla Helsinkiin

Ensimmäinen oikea traktori, Mc Cormick 250, taloon saatiin syksyllä 1958. Samana vuonna Teerimäen tilan kupeeseen valmis-

tui maantie, jota Lukkarisen vanhimmat pojat olivat itsekin tekemässä. Jo seuraavana vuonna Matti ja Pauli lähtivät vekselipaperit kourassa autokauppaan ja palasivat sieltä kermanvärisellä Skoda Octavialla. Uudet kulkupelit helpottivat liikkumista, kun aiemmin oli kuljettu vain hevosella tai linjautolla, joka kulki neljän kilometrin päästä. Veljekset muistelevat, miten Matti lähti traktorilla yöjalkaan ja pian taloon saatiin Sirkka-miniä. Tansseissa käyminen ei Lukkarisen sisaruksia kiinnostanut, mutta tupaillloissa tavattiin muitakin nuoria.

Toisille pienen maalaiskylän ympyrät kävivät liian ahtaiksi. Lukkarisen sisaruksista Helmi synynäsi Maaseudun Tulevaisuudesta piian paikkoja, ja kesällä 1957 hän sitten eräänä päivänä haki hameen pyykkinarulta ja lähti – kertomatta asiasta muille kuin pikkuveli Pentille. Pentti yritti jarrutella, kun heinänteko oli juuri alkamassa, mutta turhaan. Helmi arveli, ettei hän pääse koskaan lähtemään, jos alkaa kysellä lupia. Pauli-isoveli hoksasi siskon tempun vasta kolme päivää myöhemmin. Helmin reissu venyikin sitten harvinaisen pitkäksi: seuraavan ker-

Anna Bergman ja Eila Pudas tallensivat mukavan päivän kulkua valokuvina. Anna on Lukkarisen elossa olevan sisarusparven vanhin ja Eila nuorin.

jatkuu seuraavalla sivulla >>

ran hän palasi Teerimäelle kyläilemään vasta vuonna 2006.

Viljelyä, maansiirtoa ja iso joukko jälkeläisiä

Helmi (sittemmin Huttunen) päätyi piiaksi Tikkurilaan ja työskenteli myöhemmin muun muassa siivoajana ja kodinhoitajana. Hänellä on neljä lasta ja neljä lastenlasta. Lukkaristen nuorimmainen Eila (sittemmin Pudas) päätyi samoin pääkaupunkiseudulle, missä hän työskenteli kymmeniä vuosia käsityöalalla. Hänellä on yksi lapsi.

Muu sisarusparvi jäi Ylä-Savoön. Taanainen tienteko kotitalon kupeeseen entelli Pekan, Pentin ja Paulin tulevaa uraa: Ensimmäinen kaivuri ostettiin jo vuonna 1965, jolloin paikallinen sanomalehtikin tiesi kertoa, että ”Lukkarinen osti järeämmän luokan kaivinkoneen”. Myöhemmin Maansiirto Lukkarinen Ky työllisti myös vierasta työvoimaa. Kaivurin ostoa edeltäneenä vuonna

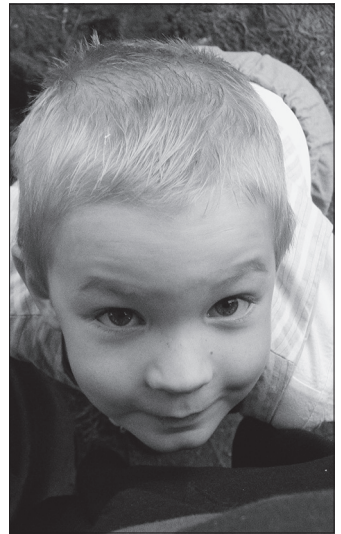
Paavo-isä kuoli yllättäen. Sitkeä Helena-äiti sen sijaan eli useista sairauksista huolimatta aina vuoteen 1980 asti.

Pauli jäi asumaan Lukkaristen kotitaloon Teerimäellä Liisa-vaimonsa kanssa. 70-luvulla perhe kasvoi Päivi-tyttärellä ja Timo-pojalla, jotka ovat sittemmin lentäneet pesästä ja perustaneet omat perheet. Tilalla aikaisemmin pidetty lypsykarja vaihtui myöhemmin lihakarjaksi. Maanviljelijöiksi päätyivät myös loput Lukkarisen sisarusparvesta, eli Ulla (Ronkainen) ja Matti sekä Helena-äidin ensimmäisessä avioliitossa syntyneet Eini (Bergman), Anna (Bergman) ja Tuomas. Heistä Ulla sai kaksi lasta, Matti seitsemän, Eini yhden ja Anna kuusi. Eini menehtyi nuorena synnytyksessä, ja Annasta tuli tuolloin syntyneen Orvokki-tyttären (sittemmin Heiskanen) kasvattiäiti.

Kaikkiaan Helena Lukkarisen yhdellätoista jälkeläisellä (joista kaksi jo edesmenneitä) on kaksikymmentäkolme lasta ja yhteensä jo yli viisikymmentä lastenlasta sekä

Lukkaristen sukutapaamisessa Sonkajärvellä maisteltiin perinteisiä savolaisia muurinpohjalettuja. Lastanvarressa Orvokki Heiskanen.

Antti Heiskanen edustaa Teerimäen tilaa emännöineestä Helena Lukkarisesta katsottuna jo viidettä sukupolvea.

näiden jälkeläistä. Lisäksi sukuun kuuluu tietenkin näiden puolisoita. Tästä Lukkarisen sukujoukosta kesällä 2007 vietettyyn sukutapaamiseen pääsivät paikalle vanhimmasta sukupolvesta Anna Bergman, Tuomas Lukkarinen, Pauli ja Liisa Lukkarinen, Pekka Lukkarinen, Helmi Huttunen, Pentti Lukkarinen sekä Eila ja Matti Pudas; seuraavasta sukupolvesta Orvokki ja Kalevi Heiskanen, Pekka Bergman, Arja ja Juhani Ruotsalainen, Matti Bergman, Juha Ronkainen, Päivi ja Sami Alitalo, Timo ja Sanna Lukkarinen sekä Päivi ja Jarkko Enden; ja nuorimmasta sukupolvesta Matti ja Elina Heiskanen sekä lapset Antti ja Julia, Teijo Heiskanen ja Niina Lamberg, Sinikka Heiskanen ja Olli Pylkkänen, Salla-Maaria Heiskanen, Heikki Ruotsalainen, Mikko Ruotsalainen, Jaana Ronkainen ja Thomas Martin, Joonas Alitalo, Heidi Alitalo, Paavo Lukkarinen, Milla Huttunen, Robert Enden sekä Emil Enden. ■

Päivi Enden tuli sukutapaamiseen erityisesti tutustumaan vieraiksi jääneisiin serkkuihinsa. Samalla oli mukava näyttää omille pojille, mistä Helmi-mummo on kotoisin. Pauli ja Liisa Lukkarisen väylle Sami Alitalolle Teerimäki on tuttu paikka.

Joonas Alitalo, Robert Enden ja Milla Huttunen ottivat kaiken ilon irti lammesta ja savusaunasta.

*Akkoniemellä,
Sotkamon kirkonkylällä*

Vuosi 2002.

”Mitä kirjoitin viimeksi”

Hapuilen muistiani, sillä se on diskettiin. Tiedän, että se on kirje – käsin kirjoitettu kirje, mutta mihin maahan, mille mantereelle, millä kielellä vai olikohan se tekstiviesti koti-Suomeen!!

Joka päivä tapahtuu, vaikka hengitän 91-vuotiaan äitini tahtiin – olen hänelle muisti, huolenpito, tuki ja turva sekä assistentti monissa hänen henkilökohtaisissa askareissaan. Saattaisi luulla, että tilanne ahdistaisi, mutta äitini on hurmaava, positiivinen vanhus. Häneltä saa hymyn ja kiitoksen pienimmästäkin avusta ja palveluksesta. Hän ei juonittele eikä valita.

Vuosi 2007

Päästyäni eläkkeelle tulin hoitamaan yksinänyttä äitiäni, jonka vieteri oli juuri katkeamaisillaan. Yksin hän ei enää olisi jaksanut, mutta yhdessä pärjäsimme vielä viisi vuotta. Hänen kanssaan olin aloittanut eläkeläisurani täällä Sotkamossa, vaikka kotini ja kirjanikin alkuun olivat Mikkelissä. Tänne kuitenkin jäin – Kainuun puhtaaseen luontoon, kesän yöttömään yöhön ja vehreyteen, talven valoon ja valkoisuuteen, sinisten vaarojen kainaloon, kotiseudulleni.

Vuosi 2008.

Olen räpyläkyläläinen ja ainakin toistaisek-

si ympyrä on sulkeutunut. Asun lapsuuden kodissani, jossa minä yökyöpeli en edes naapureitani häiritse. Kivenheiton päässä tästä synnyin mahtiukkosen säestyksellä esikoisena perheeseemme. Ollessani vähän toisella vuodella muutimme omaan, vanhempieni rakennuttamaan taloon, josta kylän ukot kyllä tuumasivat, ettei tiilitalo savimaalla pitkään pystyssä pysyisi. Kuukauden kuluksua muutostamme lähti isä viideksi vuodeksi rintamalle ja piakkoin tämän jälkeen äiti mökkänätkuoren ja meidän kahden pienen nyytin kanssa evakkoon. Aikanaan sieltä kotiuduimme ja onneksemme myös isä palasi sodasta fyysisesti kokonaisena. Meitä tyttöjä oli silloin kolme ja veljemme syntyi heti sodan jälkeen. Isä jatkoi työtään Kajaanin Yhtiössä metsäteknikkona – äiti paimensi laumaa kotona.

Esikoisena olen aina ollut turvana äidileni, joka oli muuttanut Kuluntalahdesta ulkomaille Sotkamoon, sillä moksittiinhan täällä ihan eri kieltäkin. Sinne mummolaan mennä jyskyttelimme junalla Kontiomäen kautta, mutta ensin oli tuo mahanpohjia kurniva kyyti linja-autolla Vuokattiin. Meillä oli kaksi ihan oikeaa maalaismummolaa kaikkine elämyksineen ja riemuineen. Isän kotiin pääsimme joko ukin mukana kärrykyydillä hänen käydessään myllyssä meijerillä tai koppa/lavameijeriautolla. Siellä vietin lapsuuteni onnelliset kesät lehmiä rip-suen, heinäkasakkana ja pientareilta marjoja poimien, mutta kuullessani tiedustelulento-koneen lähestyvän säntäsin sisälle ja vintin portaiden alle piiloon.

Alkukesästä – kesä kesän perään kävimme uimakouluu = kuivaharjoittelua Hiukan

rinteessä, sillä vesi oli niin kylmää, että hirvitti. Joka kesä vedet kuitenkin lämpenivät ja kyllä me ahkerasti pulikoimmekin, sillä kotoamme oli laiturilla kolmeen suuntaan vain kiven heiton päässä. Sauna- ja pyykkivedet kuskattiin joko kottikärryillä tai vesikelkalla Pirttijärvestä, jossa myös pyykki huuhdottiin kesällä laiturilta – talvella avannossa. Talvet rymysimme suksin tuossa keskellä kylää – Viinun kankaalla, joka on jyrätty matalaksi kerrostaloalueeksi.

”Ja sitten pitkälle koulutielle”

Ensin kansakoulua Salmelassa neljä luokkaa – jännitystä ja oppikouluun, jota Rientolas-
sa viisi luokkaa. Matematiikka oli lempiai-
neeni, joten Kajaanin Lyseoon pyrkiessäni
ajattelin tomerasti matikkalinjaa, mutta huh
– olisinkin ollut siellä ainut tyttö ja vielä ujo
maalaistyttö, joten jänistin.

Yo-keväänä tentistä Varpun kanssa pa-
latessamme löysimme molemmat takatas-
kuistamme lapsuutemme haaveammatin.
Vieläkin muistan tuon aurinkoisen talvipäi-
vän hankien kimmeltäessä Puistolan ja kau-
pungin välisellä peltoaukealla. Sävelet olivat
selvät! Helsinkiin... opiskelemaan käsityön-
opettajiksi ja kun eväitä oli hankittu kylliksi
... paikanhakuun.

Rovaniemen ja Mikkelin väliltä valitsin
jälkimmäisen ja kävin siellä koulua lisää
37 vuotta, mutta kateederin tuolla puo-
len opettaen tekstiilityötä ja kuvaamatai-
toa, johon erikoistuin elämäkumppanini
kuoleman jälkeen v. 1977.

Silloin varsin tuntematon ALS nujersi
hänet, mutta hänen viimeinen haaveessa
Budabest teki minusta aktiivisen Unkarin
ystävän avaten samalla uuden maailman.

Rakkauteni – ihmissuhteeni ovat mi-
nua muokanneet – olleet siltoja eteenpäin
– uuteen ja tuo hurja ukkonenku minuun

lienee pirskokannut rohkeutta heittäytyä. Us-
kon, että joku siirtelee nappuloita. Asiat lok-
sahtelevat paikoilleen ja kaikella on aikansa
ja tarkoituksensa.

Kankaankudonta on minulle tärkeä hen-
kireikä. Kutoessani olen hulluimmat idea-
ni kehitellyt. Luokassakin, Kalevankankaan
ylä-asteella meillä oli kymmenet kangas-
puut, joissa myös aina lointa, joten pauketta
riitti. Koska minulla ei ole omia lapsia – oli
meillä koulussa kerhojen puitteissa suuria-
kin projekteja. Väliin melkein asuimme siel-
lä ja myös hankimme koulullemme mainet-
ta ja kunniaa kotimaan, pohjoismaiden ja
Euroopankin ”kentillä”.

Viihdyn työssäni, mutta on ollut muka-
vaa palata typeränä oppilaana kansalaisopis-
ton kursseille. Maaselän luokkakokouksen
jälkeen olen tehnyt omia tekstiilejä näytte-
lyihinkin. Värit ovat elementtini ja materi-
aalit inspiraation lähteeni. Niiden seurassa
viihdyn iloiten synnyinlahjana saamistani
geneistä.

Kun on vielä joku, jolle olen tärkeä, voin
hyvillä mielin jatkaa tuherrustani täällä kai-
kessa rauhassa.

Maailma on vielä valloittamatta, mutta
huomaan imeneeni jarrunestettä ekokou-
lussamme Mikkelissä eikä joka kolkkua ehkä
tarvitsekaan koluta. ■

Sydämelliset 70-vuotisonnittelet

Marlalle näin jälkikäteen 31.7.2008 ol-
leen merkkipäivän johdosta.

Toivotamme myös värien maailmasta
nauttivalle seuramme aktiiviselle jäse-
nelle voimia vielä monien pitkien loi-
mien kutomiseen ja maailman valloitta-
miseenkin tavalla tai toisella.

Lukkarinen-Lukkari sukuseura ry

Heinäkuun puolivälissä matkustan perheen kanssa jossain Suomenjoen ja Siinjärven välillä sukujuurille Sotkamoon. Vuotta aiemmin olen käynyt ensimmäisen kerran katsomassa isoäitini Aino Korhosen (os. Lukkari) syntymäseutuja Juurikkalahdessa. Seutu ja vastalöydetyt sukulaiset mielessä päätin jo ensireissun jälkeen mennä uudelleen. Kiinnostus omiin juuriin saattaa kehittyä yleisemminkin tässä iässä, mutta myös ensikohtaamiset olivat mukavina mielessä.

Heinäkuinen sade piiskaa tuulilasia. Päivää aiemmin olemme hyvästelleet isäntäväen Rutalahdessa, Eeva ja Jorma Kinnusen. Edessä istuu tyttäreni Anna, 10, ja auton rattissa vaimoni Liisa. Vieressäni takapenkillä Elsa, 5, sylissään Peruskoulun matematiikka 1, kirjoittanut Tuppurainen, Suni ja Kinnu-

nen. Kirja on lahja Jormalta, isäni ystävältä ja kollegalta. Elsa ratkoo kirjan tehtäviä ja matka etenee. Lu-ku-mää-ri-ä, ver-tai-lu-a, jou-kot ja lu-vut jär-jes-tyk-seen. Yh-teen-las-ku-a.

Itse olen kaivanut salkusta vanhan kouluvihkon, jonka kannessa lukee isäni käsialalla: Tiesitkö, että... Sisäsivulla lukee: Oppilaitteni sattuneita sanontoja ja osuneita oivalluksia vuosien varrelta. Vastauksia Kilpisen yläasteen oppilaitten kemian ja fysiikan kokeista. Tässä otteita kokoelmasta:

- Ferromagneettisia aineita ovat teräs, hiili ja koportti tai karbonaatti, kopotti ja argon.
- Sulake on laite, jossa tahallaan on aiheutettu oikosulku.
- Sulaketta käytetään, koska muutoin

Tuntuuko jo tutuilta

Vanhuus ei tule yksin

Ja lohdutukseksi itsensä tunnista-neille: Kaikilla on valokuva-muisti, toisilla ei vain ole filmiä.

Luulet, että on tapahtunut jotakin, jos puhelin soi kello 9:n jälkeen illalla.

Et enää välitä, jos ajatuksesi alkavat karkaila, kunhan ne tulevat takaisin.

Et enää mistään hinnasta yöpyisi muualla kuin omassa sängyssäsi.

Tarvitset lasit löytääksesi lasisi.

Kirjoitat muistilappuja, mutta unohdat mihin olet ne laittanut.

sammuisivat valot ja mikään sähköllä toimiva kone ei toimi.

- Oikean käden sääntö: Kun otetaan käämistä kiinni oikealla kädellä siten, että peukalo osoittaa sähkövirran suunnan, käämi osoittaa pohjoiseen.

- Jos otamme sähköjohtimesta kiinni niin, että peukalot osoittavat suoraan pohjoiseen, osoittaa peukaloiden suunta sähkövirran suunnan.

- Suoran sähköjohtimen aiheuttama magneettinen kenttä = sähköinen infektio.

- Käämin aiheuttama magneettinen kenttä = magneettinen infektio.

- Nitroglyseroli: Käytetään polttoaineena ja nautintoaineena. On puhdasta alkoholia, jota ei tavallisessa viinakaupasta saa, vaan siellä on lantrattua.

- Lenzin laki: Induktiovirrasta on kyse, mutta kun ei ole oikein tullut luettua, niin antaa Lenzin olla.

Kokoelma on mielessäni vielä seuraavanakin päivänä kun kiertelemme kiviä Sot-

kamon hautausmaalla. Oppaanamme Liisa North (os. Lukkari) ja mukana emäntämme Marla Lukkari. Kierros tehdään pitemmän kaavan mukaan, taustoitus on seikkaperäinen eikä seurue epäröi viipyä kivillä kauemmin vaikka nuorimmasta päästä alkaa jo niskanseutu olla hyttysenpistoista kirjavana. Ja päästäänhän sieltä lopulta poisikin ja takaisin elävien kirjoihin.

Mutta samalla tavalla kuin vanha kouluvihko ja kootut koevastaukset pyörii nuo kuulemani tarinan palaset, elämäntähteet ja viimeiset toiveet mielessäni. Jotenkin näitä voisi tutkia, tallentaa ja selvittää, näitä muiten elettyjä elämiä. Kysymyksiä joita näiden eteen on tullut ja vastauksia mitä niihin ovat vastanneet. Ja samalla miettiä omia.

Valokuvaaja Yrjö Tuunanen
Keijukaistenpolku 8 A 12
00820 HELSINKI
gsm 045 131 5933
ytuunanen@gmail.com

Kun löydät
etsimäsi tavaran,
olet jo unohtanut
miksi se piti löytää.

Sammutat valot
säästösyistä,
et romantiikan
vuoksi.

Kahdesti yössä
tarkoittaa vessassa
käyntejäsi.

Teet kolme asiaa
yhtä aikaa,
mutta unohtat
mitä ne kaksi
muuta olivat.

Kuorsaamisesi
on tapa osoittaa
vierustoverillesi
olevasi elossa.

Sisälläsi on laiha
ihminen, joka kamppailee
päästäkseen ulos, mutta
saat sen rauhoittumaan
muutamalla palalla
suklaata tai hörpyllä
konjakkia.

Lukkasu

Lukkarinen-Lukkari Sukuseura Ry:n jäsenjulkaisu

osoite